Regionstyrelsen

SÄRSKILT UTTALANDE
2022-06-14

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Ärende 5
RS 2021-0608

Särskilt uttalande gällande tertialrapport per april 2022 för Region Stockholm

Ekonomi, styrning och ledning
Vi socialdemokrater kan konstatera att vi befinner oss en osäker tid, med det pågående kriget i Ukraina, en stigande inflationstakt och en oviss utveckling av covid-19. Vilken påverkan, och i vilken omfattning, dessa faktorer har under det kommande året på Region Stockholms ekonomi och verksamhet är förenat med stora osäkerheter.

Mot bakgrund av detta är det positivt att regionen, tack vare stadsbidrag från regeringen och ökade skatteintäkter, kan påvisa ett positivt resultat för tertialen och att även prognosen för helåret är inom ram för god ekonomisk hushållning.

Vad som däremot är allvarligt är att två av regionens akutsjukhus prognostiserar underskott för 2022, trots justering av resultatet för covid-relaterade kostnader och intäktsbortfall. Södersjukhuset prognostiserar ett underskott på – 171 mkr och Danderyds sjukhus – 69 mkr. Båda sjukhusen rapporterar att de satt in åtgärdsprogram för att minska kostnader.

Vi socialdemokrater anser att den kroniska underfinansieringen av sjukhusen behöver upphöra. Varje år ser vi att den politiska majoriteten inte möter de behov av uppräkningar av ersättningen som krävs för att täcka pris- och löneökningar, utan istället belägger sjukhusen med ”effektiviseringskrav” som är omöjliga att uppnå. De samlade effektiviseringskraven för de egenägda sjukhusen uppgår 2022 till 437 mkr, eller 2 % av totalersättningen. Det är inget annat än rena nedskärningar.

Blickar vi framåt mot kommande år ser de ekonomiska utsikterna minst sagt mörka ut. För 2023 beräknas intäkterna öka med 1,5 procent medan kostnadsökningen prognostiseras till svindlande 5,2 procent. I detta finns faktorer som är utom regionens kontroll så som inflationstakten eller de ökade kostnaderna för den kommunalekonomiska utjämningen. Vad som

däremot är en faktor som den politiska majoriteten haft alla möjligheter att hantera, men som lämnats helt utan åtgärder trots påpekanden från såväl revision som förvaltning, är kostnadsutvecklingen inom vårdvalen. Enbart under 2021 kostade vården inom vårdvalen 3,4 miljarder kronor mer än de skulle ha gjort med en kostnadsutveckling i linje med den övriga sjukvården i Region Stockholm. Det är uppenbart att de pågående marknadsexperimenten inte enbart får konsekvenser för ekonomin, utan även för regionens möjligheter att erbjuda vård i tid och vård efter behov till alla regionens invånare.

Hälso- och sjukvård

Vi socialdemokrater anser att vårdcentralerna får allt fler uppdrag, utan att mötas av tillräckligt med resurser. Primärvårdens andel av sjukvårdsbudgeten är i stort oförändrad sedan 2010. Om regionen ska klara omställningen till den nära vården behövs en tydlig ekonomisk satsning på vårdcentralerna och primärvården. Istället fortsätter pengarullningen till nätläkarbolag, både i och utanför vår region. Över 50 miljoner i inomlänsersättning till enskilda bolag och 352 miljoner till nätläkare via utomlänsersättningen. Det är uppenbart att Moderaterna hellre gör nätläkarbolagen nöjda än allmänläkarna och distriktssköterskorna. Tyvärr är det i slutändan äldre och svårt sjuka patienter som får betala priset. Socialdemokraterna vill istället se rejäla resurstillskott till den nära vården, och att stockholmarna ska garanteras den fasta läkare de behöver. Kontinuitet och sammanhållning ska vara grunden för primärvården, inte pinnjakt och vinstjakt.

Krisen i Stockholms förlossningsvård fortsätter. Det fattas fortfarande över 100 barnmorskor vid regionens förlossningskliniker. Moderaterna har skrämt bort dem. Löfte från den högerstyrda majoriteten om en barnmorska per födande på alla förlossningskliniker i år kommer att svikas. Det beror på att Moderaterna har låtit skattepengar gå till allt annat än till vård. Vi socialdemokrater menar att mer måste göras för att utforma en vård och en arbetsmiljö som lockar tillbaka barnmorskorna och annan personal inom förlossningsvården. Det handlar om att utveckla en modern förlossningsvård som förebygger skador och kejsarsnitt samt ger ett bra stöd under hela vårdkedjan.

Region Stockholm är en av Sveriges största arbetsgivare och ansvaret för vårdpersonalens hälsa och arbetsvillkor är stort. Under hela pandemin har vårdpersonalen ställt upp och nu har arbetet med att hantera den uppskjutna vården tagit fart. Vi är mycket oroade över den stora utmattningen som finns bland vårdpersonalen på akutsjukhusen. Vi ser dessutom att regionens

bristande personalpolitik förvärrar situationen. Kostnaderna för den dåliga personalpolitiken orsakar personalbrist vilket i sin tur leder till stora kostnader för inhyrd vårdpersonal, över en miljard förra året och övertidstimmar. Vi menar att Region Stockholm inte tar personalbristen inom vården på allvar. Personalen är vårdens viktigaste resurs och därför måste vi lyssna och satsa på undersköterskor, sjuksköterskor och läkare samt andra vårdprofessioner. Det är så vi gör vården bättre för patienterna och kortar väntetiderna.

Regional utveckling
Stockholmsregionen är Sveriges tillväxt- och innovationsmotor. Men för att vi fortsatt ska ligga i framkant krävs aktiva insatser för att främja jobb, tillväxt och omställning till en mer klimatsmart region. Bostadsbristen i Stockholmsregionen fortsätter att vara ett akut problem där Regionen behöver axla sitt regionala utvecklingsansvar på allvar. Tre år har gått sedan regionbildningen som var mer än bara ett namnbyte. Socialdemokraterna menar att mer behöver göras för att utveckla måluppfyllelsen i den Regionala utvecklingsplanen (RUFS 2050) tillsammans med länets 26 kommuner som gemensamt behöver ta ansvar för den överenskomna planen.

I RUFS 2050 står det att minst 22 000 bostäder per år behöver tillkomma, samtidigt finns det kommuner som i sina egen planering inte tar ansvar för att nå målet. Stockholms län hade 2021 störst nettoutflyttning till övriga Sverige där 7846 fler personer flyttade från länet än vad som flyttade till länet. Det är positivt att ett positionspapper för ökat bostadsbyggande och tryggad bostadsförsörjning i Stockholmsregionen har tagits fram med StorSthlm och Stockholm Stad. Om Stockholmsregionen fortsatt ska vara Sveriges tillväxt- och innovationsmotor behöver mer göras för att komma till bukt med den akuta bostadsbristen.

Precis som med målen om bostadsbyggande i Regionen menar Socialdemokraterna att Regionen behöver göra mer för att axla ledarskapet i frågan om att nå målet om att bli en resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp. Vi tror att Regionen kan arbete mer aktivt med att skapa förutsättningar för kraftigt utbyggd vindkraft i vår region, i synnerhet havsbaserad sådan.

Den ojämlikhet som finns i hela Sverige och särskilt i Stockholmsregionen måste bekämpas. Därför är det viktigt att tillväxten kommer hela länet till dels. Alla ska få ta del av utvecklingen i regionen, oavsett klass, kön eller bostadsort. Det är så vi bekämpar segregation och ojämlikhet. Ojämlikhet

och segregation förhindrar alla stockholmare från att dela i och bidra till regionens välstånd.

Region Stockholm har beslutat om ett nytt förslag till länsplan för regional transportinfrastruktur i Stockholms län 2022–2033, i en bred överenskommelse mellan partierna där vi socialdemokrater tar gemensamt ansvar för att bygga Stockholmsregionen stark inför framtiden. Socialdemokraternas utgångspunkt till den nya länsplanen har varit att hela regionen ska ha tillgång till en bra infrastruktur som bidrar till att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt, klara klimatmålen och öka jämlikheten.

Kollektivtrafik
Kollektivtrafiken är en grundförutsättning för att Stockholmsregionen ska kunna fortsätta växa och utvecklas. En stark kollektivtrafik främjar arbetsmarknadsregionens tillväxt. Samtidigt är kollektivtrafiken helt nödvändig för att detta ska kunna ske hållbart. De senaste åren har varit omvälvande för trafiken och vi vet fortfarande inte hur pandemin långsiktigt kommer påverka SL trafiken. Vi ser dock fortfarande en stark påverkan.

Resenärsunderlaget är ännu inte tillbaka på de nivåer som rådde innan pandemin och det anses inte troligt att de nivåerna kommer uppnås inom de närmsta åren. Däremot har biljettintäkterna återhämtat sig i snabbare takt än resenärsandelarna vilket beror på förändrat beteendemönster hos resenärerna som kommer sig både av förändrat resmönster men även nya betalmöjligheter där man kan blippa sitt vanliga betalkort.

Kollektivtrafiken har länge stått inför stora utmaningar med befolkningsförändringar, utbyggnadsplaner och reinvesteringsbehov. Om dessa inte sköts på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt riskerar kostnaderna att fortsätta växa i en takt som på sikt äventyrar regionens ekonomi och går ut över resenärerna i form av neddragen trafik eller att nya trafikinvesteringar inte finns på plats när de behövs.

Något vi socialdemokrater återkommande kritiserat är behovet av tydligare redovisningar av personal- och konsultkostnaderna, med fördelning mellan drift- och investeringsredovisning för att kunna följa upp efterlevnaden av målet att minska konsultanvändning. Vi socialdemokrater har länge varit kritiska mot det beroende av konsulter som finns och stöttar målet om att minska konsultanvändningen men både transparensen och takten i arbetet måste öka.

Under första tertialen hanterade regionen även frågan om nationell plan och antog ett remissvar i bred enighet vilket är positivt. En bred enigheten kring framtida regionala infrastrukturbehov är viktigt då dessa processer är långa och sträcker sig över flera mandatperioder. Vår utgångspunkt har varit att hela regionen ska ha tillgång till en god statlig infrastruktur som gynnar hållbar tillväxt och bidrar till att skapa goda förutsättningar för jämlikheten och att klara klimatmålen.